

LT

D5 95728
Executive Summary

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.1.13
SEK(2011) 44 galutinis

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

pridedamas prie pasiūlymo

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

kuria dėl siauros tarpvežės traktorių išmetamų teršalų kiekio ribojimo etapų taikymo iš dalies
keičiamos Direktyvos 2000/25/EB nuostatos

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

SEK(2011) 43 galutinis
KOM(2011) 1 galutinis

Atsakomybės ribojimas: ši santrauka susaisto tik ją rengiant dalyvavusias Komisijos tarnybas ir ji iš anksto neapsprendžia jokio galutinio Komisijos priimamo sprendimo.

1. PROBLEMOS APIBRĖŽTIS

Nagrinėjamas klausimas, ar įmanoma laikytis šiuo metu galiojančių reikalavimų, nustatytų teisės aktuose dėl išmetamų teršalų kiekio ir taikomų vadinamiesiems siauros tarpvežės traktoriams. Jų per metus parduodama maždaug 26 000, o tai – 16 proc. naujų traktorių rinkos ES. Šie traktoriai specialiai sukurti atsižvelgiant į vynuogynams ir sodams Europoje būdingus žemės paviršiaus ir išplanavimo ypatumus, kaip antai vynuogynų eilių siaurumas. Dėl to siauros tarpvežės traktoriai gaminami ir naudojami beveik tik Europoje. Problema yra dvejopa: norminių ribų pagrįstumas ir technologinių galimybių stoka.

Kai 2005 m. teisės aktų leidėjas nustatė naujas išmetamų teršalų kiekio ribines vertes, apie šiems standartams atitikti būtiną technologiją buvo nedaug informacijos. Be dabar taikomo IIIA etapo, nustatyti IIIB ir IV etapai, kuriais reikalaujama iš esmės sumažinti išmetamų kietųjų dalelių ir azoto oksidų (NO_x) kiekį. Toliau nurodomos šiuo metu nustatytos įgyvendinimo datos, iki kurių rinkai turi būti pateikti siauros tarpvežės traktoriai su atitinkamų kategorijų varikliais (75 proc. naujų siauros tarpvežės traktorių rinkos):

Variklio galia	Įgyvendinimo data (IIIB etapas)	Įgyvendinimo data (IV etapas)
56–75 kW	2012 m. sausio 1 d.	2014 m. spalio 1 d.
37–56 kW	2013 m. sausio 1 d.	–

Traktorių išmetamų teršalų direktyvoje 2000/25/EB pripažinta, kad siauros tarpvežės traktoriai gali kelti problemų, ir 4 straipsnio 8 dalyje reikalaujama toliau tirti siauros tarpvežės traktoriams numatytų išmetamų teršalų kiekio ribinių verčių pagrįstumą. Vėliau patvirtinta, kad vargu, ar siauros tarpvežės traktoriai galėtų atitikti naujais etapais taikomus išmetamų teršalų kiekio reikalavimus. Taip yra dėl to, kad, palyginti su įprastais (didesniais) traktoriais, siauros tarpvežės traktoriuose yra per mažai erdvės reikalaujamam naujam varikliui ir teršalų apdorojimo priemonėms įrengti. Padidinus transporto priemonę, būtų pažeisti pagrindiniai naudotojų reikalavimai, dėl to sumažėtų manevringumas bei kultivuojamos žemės plotai ir apskritai transporto priemonės būtų sudėtinga naudoti tomis sąlygomis, kurioms jos dabar yra skirtos.

IIIB ir IV etapams nustatyti išmetamų teršalų kiekio reikalavimai nekeltų sunkumų, jeigu priimtini technologiniai sprendimai, skirti siauros tarpvežės traktoriams, būtų pateikti tinkamu laiku. Tačiau, remiantis dabartiniais rinkos duomenimis, pirmieji prototipai sukurti visai neseniai, patobulinus variklių ir teršalų apdorojimo technologijas, kad jos atitiktų IIIB etapo reikalavimus. Vis dar tęsiasi IV etapo variklių koncepcijoms skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra (toliau – MTTP). Be to, reikės dar pasistengti šias technologijas pritaikyti siauros tarpvežės traktoriams ir jas sutalpinti mažojoje įrengimo vietoje. Atsižvelgiant į pramonę įprastus įgyvendinimo laikotarpius, tikėtina, kad ši IIIB etapo procedūra gali trukti 3–6 metus. Jeigu būtų galima įrodyti, kad IV etapo techninis sprendimas yra įmanomas, reikalavimus atitinkantiems siauros tarpvežės traktoriams sukurti vis vien prireiktų 6–10 metų.

Labiausiai tai aktualu variklių ir traktorių gamintojams, jų darbuotojams ir žemės ūkio sektoriui. Visų pirma, variklių gamintojai privalo sukurti naujus variklius, kurie galėtų atitikti

naujas ribines vertes ir būtų tinkami siauros tarpvežės traktoriams. Antra, siauros tarpvežės traktorių gamintojai susidurtų su technologiniu iššūkiu – įrengti specialiai technikai skirtus naujos kartos variklius ir užtikrinti, kad ji galėtų veikti siaurose vynuodžių eilėse. Žemės ūkio sektoriui gali trūkti naujų siauros tarpvežės traktorių, kurie atitiktų dabartinius vynuodžių ir sodų eilių pločio reikalavimus ir šiuo metu naudojamą kultivavimo įrangą ir (arba) įrankius. Minėtų traktorių gamintojų darbuotojai gali patirti sunkumų dėl galimų gamyklų prastovų negalint patenkinti naujų gaminių paklausos.

Šiame poveikio vertinime pateikiamos šios problemos sprendimo politinės galimybės.

2. SUBSIDIARUMO PRINCIPŲ ANALIZĖ

Traktorių išmetalų direktyva suderinami valstybių narių įstatymai, susiję su išmetalų ribinėmis vertėmis ir traktoriuose įrengiamų variklių tipo tvirtinimo procedūra. Bet kokios direktyvos pakeitimai gali būti priimti tik ES lygiu. Tačiau jeigu nebūtų imtasi jokių veiksmų, galėtų kilti rizika, kad valstybės narės ims spręsti šią problemą nacionalinio masto priemonėmis, dėl kurių vidaus rinka susiskaidytų ir įvairioms valstybėms narėms būtų sudarytos nevienodos sąlygos. Todėl ES veiksmai yra pagrįsti ir jais prisidedama prie traktorių vidaus rinkos veikimo.

3. TIKSLAI

Politiniai tikslai susiję su konkurencingumu ir aplinkos klausimais. Sprendžiant nustatytą problemą, pirmiausia siekiama saugoti traktorių pramonės konkurencingumą ir finansinį pajėgumą, tačiau taip pat norima užtikrinti aukšto lygio aplinkos apsaugą, mažinant traktorių išmetamų teršalų kieki.

Nesugebėdami nuo 2012 m. rinkai tiekti reikalavimus atitinkančius gaminius, siauros tarpvežės traktorių gamintojai gali prarasti daug pajamų. Tai keltų didelę riziką MTTP investicijoms į techninius sprendimus, kurie padėtų sugrįžti į rinką. Ši rizika gali kelti pavojų daugeliui minėtų siauros specializacijos bendrovių, kurios paprastai yra nedidelės ir mažo kapitalo, įskaitant keletą MVĮ.

Aplinkos apsaugos požiūriu, traktorių parką būtina atnaujinti siekiant sumažinti išmetamų kietųjų dalelių ir NO_x kieki. Jeigu dėl norminių reikalavimų laikymosi sunkumų rinkai nebūtų pasiūlyta naujų siauros tarpvežės traktorių, naudotojams tektų prailginti įprastą senesnių siauros tarpvežės traktorių naudojimo laiką, kuriam pasibaigus jų tarša tik didėtų. Be to, būtina paskatinti pramonę tęsti mažiau taršių siauros tarpvežės traktorių kūrimą ir ne vėliau kaip vidutinės trukmės laikotarpiu sumažinti taršą tiek, kiek reikia. Dabartinio siauros tarpvežės traktorių parko išmetamų kietųjų dalelių ir NO_x kiekis atitinkamai sudaro 0,2 ir 0,5 proc. bendro ES išmetamo minėtų teršalų kiekio.

4. POLITINĖS GALIMYBĖS

Nustatytos šios šešios politinės galimybės, kuriomis būtų galima įgyvendinti politinius tikslus:

- **1 galimybė – nesūmėti jokių veiksmų (pagrindinis scenarijus)**

Jeigu dabartinės siauros tarpvežės traktorių reikalavimų įgyvendinimo datos, iki kurių privaloma užtikrinti atitiktį naujoms IIIB ir IV etapų ribinėms vertėms, nesikeičia, nuo 2012 m. sausio 1 d. nauji siauros tarpvežės traktoriai turėtų atitikti IIIB etapo reikalavimus, o nuo 2014 m. spalio 1 d. – IV etapo.

- **2 galimybė – suteikti 3 papildomus metus siauros tarpvežės traktoriams nustatytiems IIIB ir IV etapų reikalavimams įgyvendinti**

Reikalavimų dėl siauros tarpvežės traktorių išmetalų ribinių verčių atitikties IIIB ir IV etapų reikalavimams įgyvendinimas būtų atidėtas 3 metams. Nauji siauros tarpvežės traktoriai IIIB etapo reikalavimus turėtų atitikti nuo 2015 m. sausio 1 d., o IV etapo – nuo 2017 m. spalio 1 d.

- **3 galimybė – suteikti 5 papildomus metus siauros tarpvežės traktoriams nustatytiems IIIB ir IV etapų reikalavimams įgyvendinti**

Reikalavimų dėl siauros tarpvežės traktorių išmetalų ribinių verčių atitikties IIIB ir IV etapų reikalavimams įgyvendinimas būtų atidėtas 5 metams. Nauji siauros tarpvežės traktoriai IIIB etapo reikalavimus turėtų atitikti nuo 2017 m. sausio 1 d., o IV etapo – nuo 2019 m. spalio 1 d.

- **4 galimybė – atleisti nuo IIIB ir IV etapų reikalavimų taikymo siauros tarpvežės traktoriams**

Atsižvelgiant į specialius siauros tarpvežės traktorių konstrukcijos ribojimus ir ribotą jų rinkos dalį, palyginti su visa traktorių rinka, dar viena galimybė būtų visiškai atleidimas nuo IIIB ir IV etapų reikalavimų taikymo siauros tarpvežės traktoriams. Tokiu būdu šiems specialiems traktoriams IIIA etapo reikalavimai liktų galioti neribotą laiką.

- **5 galimybė – praleisti IIIB etapą ir pirmiau numatytu laiku įgyvendinti IV etapą**

Pagal šią galimybę numatoma praleisti IIIB etapą ir teisės aktuose dėl traktorių išmetalų pirmiau numatytu metu, t. y. nuo 2014 m. spalio 1 d., įgyvendinti IV etapą.

- **6 galimybė – lankstumo schemas taikymo srities išplėtimas įtraukiant siauros tarpvežės traktorius**

Pagal šią galimybę numatoma išplėsti traktorių išmetalų direktyva nustatytos lankstumo schemas taikymo sritį, kad jų gamintojams būtų leista parduoti papildomą skaičių reikalavimų neatitinkančių traktorių, nekeičiant pačių reikalavimų dėl išmetalų kiekio.

5 galimybės buvo iš anksto atsisakyta, nes transporto priemonės, atitinkančios IV etapo reikalavimus, konstravimas truks ilgesnį laiką nei liko iki teisės aktuose numatytų ribinių verčių nustatymo privaloma tvarka. Nuo 2014 m. galima tikėtis didelių neigiamų padarinių (bus neįmanoma parduoti reikalavimus atitinkančių siauros tarpvežės traktorių, prarasta pajamų ir toliau naudojami seni traktoriai), kurių mastas gali būti netgi didesnis nei pagal 1

galimybę. Be to, tai reikštų, kad į IIIB etapo techninius sprendimus investavusių bendrovių ištekliai buvo švaistomi veltui.

6 galimybės irgi atsisakyta. Taikant lankstumo schemą, prasidėjus naujam išmetamų teršalų kiekio ribinių verčių įgyvendinimo etapui, gamintojams leidžiama parduoti papildomą skaičių reikalavimų neatitinkančių traktorių. Remiantis dabartinėmis nuostatomis, lengvata taikoma tik keletą mėnesių. Siekiant šias nuostatas labiau suderinti su reikalavimus atitinkantiems siauros tarpvežės traktoriams sukurti reikalingą įgyvendinimo laikotarpį, reikėtų išplėsti lankstumo schemas taikymo sritį ir į ją įtraukti siauros tarpvežės traktorius. Tokiu atveju lankstumo schemas taikymo sritis turėtų būti išplėsta trigubai. Tokia galimybė praktiškai reikštų, kad nauji išmetamų teršalų ribinių verčių įgyvendinimo etapai būtų atidėti 3 metams, o tai labai panašu į 2 galimybę. Tačiau gamintojams ir administracijoms tenkanti administracinė lankstumo schemas įgyvendinimo našta būtų daug didesnė.

5. POVEIKIO VERTINIMAS

Kadangi šis poveikio vertinimas susijęs su siauro pobūdžio teisine priemone, jame galimybės iš esmės bus vertinamos kokybiškai, o kiekybiškai – tik dėl tokio poveikio, apie kurį turima pakankamai duomenų. Analizė grindžiama įvairių šaltinių, įskaitant patvirtinamuosius Jungtinio tyrimų centro, ARCADIS ir pačios pramonės, visų pirma, variklių, teršalų apdorojimo priemonių ir traktorių gamintojų, tyrimus, pateikiama informacija, kurioje yra duomenų apie MTTP rezultatus ir modernias technologijas, susijusias su naujais siauros tarpvežės traktorių atnaujinimo etapais.

• *1 galimybė – nesūmėti jokių veiksmų (pagrindinis scenarijus)*

Ši politikos galimybė kelia didelį siauros tarpvežės traktorių pramonės ir rinkos žlugimo pavojų, nes pramonei nepavyktų laiku iki IIIB arba IV etapo parengti reikalavimus atitinkančių traktorių. Naudotojai neturėtų galimybės aplinką teršiančių senų traktorių pakeisti modernia technika ir juos naudotų neatsižvelgdami į didelę taršą ir prastėjančią darbuotojų saugą. Po kokių kelių metų rinkai gali būti pateikti kai kurie reikalavimus atitinkantys traktoriai (mažesnės variklio galios), tačiau dėl per ilgai negautų pajamų iš siauros tarpvežės traktorių pardavimo kai kurie gamintojai gali būti priversti nutraukti įmonių veiklą, dėl to, kaip apskaičiuota, per tris metus būtų prarasta nemažai darbo vietų – apie 3 000. Be to, apskaičiuota, kad maždaug 80 000 darbuotojų, naudojančių siauros tarpvežės traktorius, dėl esamam parkui atnaujinti trūkstamos technikos bent jau artimiausius 3 metus kils didesnė saugos rizika. Iš esmės, naujaisiais teisės aktais buvo sugriežtinti naujų traktorių saugos reikalavimai, visų pirma nelaimingų atsitikimų jiems apvirtus atveju, o parką būtina atnaujinti dėl didesnės darbuotojų saugos.

Pagal šią galimybę bendras išmetamų kietųjų dalelių ir NOx kiekis būtų didesnis nei iš pradžių buvo tikėtasi, nustačius naujas išmetamų teršalų kiekio ribines vertes. Taip atsitiktų todėl, kad ir toliau būtų naudojami seni traktoriai, nes trūktų reikalavimus atitinkančių naujų siauros tarpvežės traktorių.

Suinteresuotosios šalys (daugiausia iš pramonės sektoriaus) jau daugelį metų kritikuoja šią galimybę ir įspėja dėl neigiamų padarinių.

- **2 galimybė – suteikti 3 papildomus metus siauros tarpvežės traktoriams nustatytiems IIIB ir IV etapo reikalavimams įgyvendinti**

Ši politinė galimybė būtų labai veiksminga imantis plataus užmojo, tačiau įgyvendinamų priemonių neigiamiems ekonominiams padariniams sumažinti, nes ja pramonei suteikiami dar trys metai siauros tarpvežės traktorių atitiktai reikalavimams užtikrinti, nesukeliant didelių socialinių problemų. Pramonei nuolat bus daromas spaudimas ieškoti techninių sprendimų, kad užtikrintų atitiktą direktyva nustatytoms naujoms išmetamų teršalų kiekių ribinėms vertėms, taigi bus skatinamos inovacijos. Apskaičiuota, kad per ateinančius 4 metus gamintojai turėtų padidinti išlaidas MTTP nuo 3 iki daugiau kaip 6 proc. apyvartos, kad nuo 2015 m. užtikrintų atitiktą IIIB etapo reikalavimams. Bendros siauros tarpvežės traktorių gamintojų investicijos į MTTP gali būti apie 50 mln. EUR. Tikimasi, kad, pakeitus senus siauros tarpvežės traktorius naujais ir saugesniais, pagerės darbuotojų sauga.

Palyginti su pagrindiniu scenarijumi (1 galimybė), poveikis aplinkai yra teigiamas. Taip yra todėl, kad kol nebus IIIB etapo reikalavimų atitinkančių siauros tarpvežės traktorių, rinkai bus galima tiekti IIIA etapo reikalavimus atitinkančius naujus siauros tarpvežės traktorius, kuriais bus pakeisti aplinką teršiantys seni siauros tarpvežės traktoriai ir kurių išmetamų teršalų kiekis bus mažesnis. Apskaičiuota, kad, pasirinkus šią galimybę, pinigine verte išreikšta bendra nauda aplinkai būtų 122 mln. EUR (sumažinus išmetamų kietųjų dalelių kiekį, būtų sutaupyta 31 mln. EUR, sumažinus išmetamo NOx kiekį – 91 mln. EUR).

Kai kurios pramonės bendrovės nurodė, kad tai įmanoma įgyvendinti, kitos – kad ne.

- **3 galimybė – suteikti 5 papildomus metus siauros tarpvežės traktoriams nustatytiems IIIB ir IV etapo reikalavimams įgyvendinti**

Ši galimybė, kuria suteikiami penki papildomi metai siauros tarpvežės traktorių atitiktai reikalavimams užtikrinti, būtų labai veiksminga siekiant padėti sektoriui išsaugoti darbo vietas. Pramonei bus tebedaromas spaudimas ieškoti techninių sprendimų, kad būtų laikomasi direktyvos nuostatų, nors visiems susijusiems pramonės atstovams turėtų užtekti laiko siauros tarpvežės traktoriams skirtiems techniniams sprendimams parengti. Tačiau teisės aktų patikimumas gali kelti abejonių, jeigu būtų padaryta išvada, kad pramonė nesistengė laiku užtikrinti atitikties ribinėms vertėms. Ši galimybė atitinka dabartinius siauros tarpvežės traktorių gamintojų prašymus. Tikimasi, kad, pakeitus senus siauros tarpvežės traktorius naujais ir saugesniais, pagerės darbuotojų sauga.

Palyginti su pagrindiniu scenarijumi, poveikis aplinkai ir vėl bus teigiamas, nes seni siauros tarpvežės traktoriai bus pakeisti naujais, atitinkančiais IIIA etapo reikalavimus. Apskaičiuota, kad, pasirinkus šią galimybę, pinigine verte išreikšta bendra nauda aplinkai būtų 74 mln. EUR (sumažinus išmetamų kietųjų dalelių kiekį, būtų sutaupyta 12 mln. EUR, sumažinus išmetamo NOx kiekį – 62 mln. EUR). Šie skaičiai šiek tiek mažesni nei pasirinkus 2 galimybę, nes IIIB etapas bus taikomas 2 metais vėliau.

Ši galimybė atitinka dabartinius siauros tarpvežės traktorių gamintojų prašymus.

- **4 galimybė – atleisti nuo IIIB ir IV etapo reikalavimų taikymo siauros tarpvežės traktoriams**

Visiškai atleidus nuo reikalavimų taikymo, veiksmingai pamažėtų neigiamų ekonominių padarinių pramonei, tačiau nebūtų jokių garantijų, kad išmetamų teršalų kiekis bus sumažintas ilgam, nes visai neaišku, ar bus sukurti IIIB ar IV etapo reikalavimus atitinkantys siauros tarpvežės traktoriai. Laikui bėgant turėtų pamažėti kitų šaltinių išmetamų kietųjų dalelių ir NOx kiekis, tad santykinai padidėtų siauros tarpvežės traktorių išmetamų teršalų dalis. Apskaičiuota, kad, pasirinkus šią galimybę, su aplinka susijusios bendros sąnaudos būtų 674 mln. EUR (dėl išmetamų kietųjų dalelių kiekio padidėjimo – 313 mln. EUR, dėl išmetamo NOx kiekio – 361 mln. EUR). Tačiau ši galimybė turėtų teigiamo poveikio aplinkai artimiausiu laikotarpiu, nes bent jau būtų pagaminta naujų IIIA etapo traktorių, kuriais būtų pakeisti labiau taršūs senesni traktoriai. Be to, atleidus nuo reikalavimų taikymo, iš esmės dingtų bet kokia paskata investuoti į MTTP ir novatoriškas aplinkos apsaugos technologijas, skirtas siauros tarpvežės traktoriams. Taip pat tikimasi, kad, pakeitus senus siauros tarpvežės traktorius naujais ir saugesniais, pagerės darbuotojų sauga.

Reikalavimai, susiję su išmetamų teršalų kiekiu, liktų tokie, kokie yra dabar, tad bendrovėms nekiltų pavojus būti išstumtoms iš rinkos. Tačiau traktorių gamintojams ir papildomo išmetalų apdorojimo sistemų tiekėjams gali tekti panaikinti nedidelį skaičių su MTTP susijusių darbo vietų.

Šio sprendimo pirmiausia prašė (su pramone) susijusios šalys. Vėliau jos dar paprašė įgyvendinimą atidėti 5 metams.

6. GALIMYBIŲ PALYGINIMAS

Atlikus minėtą analizę, padaryta išvada, kad siauros tarpvežės traktorių reikalavimų taikymo atidėjimas 3 metams (2 galimybė) yra geriausias būdas konkurencingos pramonės ir geresnės aplinkos apsaugos tikslų įgyvendinimui užtikrinti. Kaip nurodyta tolesnėje lentelėje, šios galimybės bendras poveikis yra priimtinausias ekonominiu, aplinkos apsaugos ir socialiniu požiūriais.

	1 galimybė – pagrindinis scenarijus	2 galimybė – atidėjimas 3 metams	3 galimybė – atidėjimas 5 metams	4 galimybė – atleidimas nuo reikalavimų taikymo
Tiesioginis ekonominis poveikis (pramonei)	0 Kol nerasta techninio sprendimo, siauros tarpvežės traktoriais neprekiaujama, prarandamos pajamos, kyla didelė bankrotų rizika	+	+	+
Netiesioginis ekonominis poveikis (pramonei)	0 Negalima atnaujinti įrankių, didėja	+	+	++

	priežiūros sąnaudos	(pradinės) – 117 mln. EUR per metus	(pradinės) – +/- 100 mln. EUR per metus	
Poveikis MTTP	0 Vyksta lenktynės inovacijų srityje, tačiau nėra lėšų finansavimui	++ Nuolat investuojama į MTTP, gali dalyvauti dauguma rinkos dalyvių	+ Neatsiperka ankstyvos investicijos į MTTP, gali dalyvauti visi rinkos dalyviai	-- Nėra paskatų investuoti
Išmetamų kietųjų dalelių kiekis¹	0 Pratęsiamas senų, teršiančių traktorių naudojimas	++ Nuolat atnaujinamas traktorių parkas, išmetamų kiekis sumažinamas 2,2 tūkst. tonų, nauda – 31 mln. EUR	+ Nuolat atnaujinamas traktorių parkas, išmetamų kiekis sumažinamas 0,8 tūkst. tonų, nauda – 12 mln. EUR	-- Ilgalaikės taršos padariniai – 22,7 tūkst. tonų teršalų, sąnaudos – 313 mln. EUR
Išmetamas NOx kiekis	0 Pratęsiamas senų, teršiančių traktorių naudojimas	++ Nuolat atnaujinamas traktorių parkas, išmetamų kiekis sumažinamas 42 tūkst. tonų, nauda – 91 mln. EUR	+ Nuolat atnaujinamas traktorių parkas, išmetamų kiekis sumažinamas 29 tūkst. tonų, nauda – 62 mln. EUR	-- Ilgalaikės taršos padariniai – 168 tūkst. tonų teršalų, sąnaudos – 361 mln. EUR
Poveikis užimtumui	0 Didėja rizika netekti darbo vietų – iki 3 000 per 3 metus	+ Prarastų darbo vietų skaičius – ribotas, šiek tiek papildomų darbo vietų gali pasiūlyti tiekėjai	+ Prarastų darbo vietų skaičius – ribotas, šiek tiek papildomų darbo vietų gali pasiūlyti tiekėjai	+ Nėra rizikos netekti darbo vietų, tiekėjai negali pasiūlyti papildomų darbo vietų
Poveikis darbuotojų saugai	0 Ilgiau naudojami nesaugūs traktoriai, pavojus kyla maždaug 80 000 darbuotojų	+ Sauga padidinama atnaujinant traktorių parką	+ Sauga padidinama atnaujinant traktorių parką	+ Sauga padidinama atnaujinant traktorių parką

Atidėjus reikalavimų įgyvendinimą 3 metams, dauguma gamintojų galėtų įdiegti naujausias technologijas siauros tarpvežės traktoriuose, kurie tuo pat metu atitiktų ir IIIB etapo ribines vertes, ir pagrindinius pirkėjų reikalavimus dėl jų naudojimo vynuogynuose ir soduose. Tokiu būdu būtų išvengta didelės rizikos netekti darbo vietų, kaip įvyktų pasirinkus 1 galimybę, o poveikis aplinkai ir darbuotojų saugai išliktų teigiamas, nes ES traktorių parkas būtų nuolat atnaujinamas. Palyginti su 3 galimybe, reikalavimų taikymo atidėjimas atitiktų reikiamą technologinę pažangą, o inovacijos būtų ir toliau skatinamos. Skirtingai nei pagal 4 galimybę, nors ir šiek tiek vėliau, bet tokiu būdu būtų gauta tikėtinos naudos iš pirmųjų teisės aktų įgyvendinimo.

¹ Apskaičiuotas teršalų kiekis ir pinigine verte išreikštas poveikis atitinka pagrindinį scenarijų. Teršalų kiekis apskaičiuotas už laikotarpį iki 2050 m., o pinigine verte išreikštas poveikis aplinkai – 2012–2030 m.

7. STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Laikui bėgant bus svarbu stebėti, kokią techninę pažangą pasiekė pramonė, siekiant nustatyti, kiek pažengta pereinant prie IIIB ir IV etapų reikalavimų. Pagrindiniai rodikliai – sektoriaus investicijų į MTTP, pardavimo, sektoriuje veikiančių įmonių (visų pirma, MVI) pelningumo ir siauros tarpvežės traktorių, kurių tipas yra sėkmingai patvirtintas atsižvelgiant į IIIB ir IV etapų ribines vertes, skaičiaus raida per nustatytą laiką. Be to, bus svarbu stebėti siauros tarpvežės traktorių išmetamą NOx ir kietųjų dalelių kiekį.

Atsižvelgiant į tai, bus ypač svarbu nuolat diskutuoti su pramone apie didelių ir mažų įmonių investicijas į sektoriaus MTTP ir jo konkurencingumo bei galimybių per artimiausius keletą metų sukurti technologinius sprendimus stebėseną. Kadangi ateityje reikės įgyvendinti nustatytas taisykles, bus ypač svarbu stebėti siauros tarpvežės traktorių rinką ir technologijų vystymą, įskaitant potencialius perėjimo prie IV etapo sprendimus. Vienas iš būdų, kaip tinkamai palaikyti nuolatinį dialogą – pasitelkti žemės ūkio traktorių darbo grupę.